

Naturskyddsföreningen

Höjd ribba i miljöpolitiken

Granskning av riksdagspartiernas miljölöften inför valet 2018

Bilaga 1: Partiernas svar på enkäten

Innehåll

Centerpartiet.....	3
Kristdemokraterna.....	14
Liberalerna	24
Miljöpartiet.....	35
Moderaterna	46
Socialdemokraterna	56
Sverigedemokraterna.....	67
Vänsterpartiet	77

Centerpartiet

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar: 1. Klimatfrågan: Centerpartiet vill höja klimatmålen. Sverige ska vara fritt från nettoutsläpp och ha en helt förnybar energiförsörjning 2040. Vi har också flera ambitiösa förslag för att nå en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. 2. Renare hav och vatten: Vi satsar över en miljard på säker tillgång till rent dricksvatten, bra vattenrening och en god marin miljö. 3. Giftfri vardag: Alla måste kunna känna sig trygga med att leksaker, kläder, inredning och annat som finns i vår vardag är fritt från farliga ämnen, något som också är nödvändigt för övergången till en cirkulär ekonomi.

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar: 1. Minskad klimatpåverkan: Grön bilbonus. Krav på inblandning av biodrivmedel i alla transportslag, även flyget. Bonus till omställning av tunga transporter. Elektrifiering av transporter. Höghastighetsbanor. Järnvägsunderhåll. 2. Renare hav och vatten: Stöd till projekt för dricksvattenförsörjning och sanering av vattenområden. Utveckling och utbyggnad av rening av läkemedel, kemikalier, mikroplaster. 3. Giftfri vardag: Skärpt kemikalielagstiftning. Krav på info om kemikalier i varor. Utvidgad skatt på farliga ämnen. Mer kontroll av farliga ämnen i varor. Internationellt kemikaliearbete.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

Svar: 1. EU måste uppfylla Parisavtalet: Ambitiösa mål krävs till 2030 för CO₂-reduktion och energi samt en långsiktig plan för att nå Parisavtalets mål till 2050. 2. Hållbar och konkurrenskraftig jordbrukspolitik: Koppla stöd och ersättningar till faktiska miljöresultat snarare än produktionsformer, krav på bättre djurskydd och minskad antibiotikaanvändning. 3. Skärpt kemikalielagstiftning: Snabbare processer för att förbjuda eller begränsa ämnen. Mer fokus på risker med cocktaileffekter. Informationen om kemiska ämnen i varor måste öka och det internationella kemikaliesamarbetet förbättras.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att hinna göra allt detta under en mandatperiod är svårt. Men det är en viktig princip att fossila bränslen ska bära sina fulla miljökostnader. Det kommer att behöva ske stegvis. Vi föreslår redan i vår budget att nedsättningen av koldioxid- och energiskatt på diesel till fordon som används i gruvindustriell verksamhet slopas samt att naturgasen som används i transportsektorn beskattas enligt samma princip som fossil bensin och diesel, med koldioxidskatt efter innehåll av fossilt kol, och med energiskatt efter energiinnehåll. EU måste även sluta använda det fossila som norm när statsstödsregler beräknas. Normen ska vara klimatneutralitet så att det är möjligt att beskatta fossila bränslen mer än förnybara utan att det anses vara ett brott mot regelverket.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Systemet bör utformas så att det har en högre miljöstyrande effekt och gynnar resor med låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar, samtidigt ska avdragets grundläggande syfte att främja arbete och boende i hela landet uppfyllas. Centerpartiet anser därför att utformningen av reseavdraget bör ses över för att gynna miljövänligare resor, samtidigt som det främjar boende och arbete på landsbygden, samt minskar risken för fusk.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill införa krav på inblandning av förnybart bränsle med sikte på ett fossilfritt inrikesflyg 2030. Vi vill se ett forskningsprogram för en omställning av flyget för att få igång produktion av bioflygbränsle i Sverige och forskning kring tekniska lösningar för att ställa om flygsektorn. Sverige kan på så sätt bli ledande i en omställning av flygsektorns bränslen internationellt och skapa exportmöjligheter för svensk teknik och kunnande och därmed bidra till minskade utsläpp globalt. Swedavia bör införa rabatter för start och landning för de bästa planen och att statliga bolag och myndigheter bör klimatkompensera sina tjänsteresor. Sverige måste vara pådrivande i EU och i den internationella luftfartsorganisationen för att förändra regelverken att ställa tuffare klimatkrav på flyget.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorgan, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt¹. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktlinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatrezilient utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i

¹ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att uppnå Parisavtalets mål är det viktigt att främja en omställning från fossila bränslen och råvaror till förnybara. Minst två tredjedelar av de fossila fyndigheterna måste lämnas orörda om världen ska klara åtminstone två-gradersmålet. På samma sätt som vi inte vill gynna användning av fossila insatsvaror i Sverige bör man vid finansiering med svenska exportkrediter sträva efter att inte stödja fossila projekt i utlandet. Samtidigt står de fossila bränslena för en stor del av energiproduktionen i många fattiga länder. Projekt som syftar till att minska utsläpp från redan existerande verksamheter med fossil förbränning, såsom carbon capture and storage bör dock fortsatt kunna ges stöd, eftersom dessa minskar utsläppen av koldioxid.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill se fler styrmedel för minskad miljöpåverkan från vår konsumtion, inklusive påverkan i andra länder. EU:s krav på varor behöver skärpas för minskad energi- och råvaruförbrukning, bättre återvinning och färre skadliga kemikalier. Vi anser också att det offentliga ska ställa mer miljökrav vid upphandling. Men ett konsumtionsbaserat utsläppsmål är svårt att mäta, då det bygger på antaganden och beräkningar snarare än faktiska utsläpp. Med information baserat på antaganden snarare än utsläpp går det inte att göra klimatsmarta val som konsument. Då blir det också fel med ett sådant mål. Sveriges möjlighet att påverka produktion och dess utsläpp i andra länder är mycket begränsad. Därför anser vi i dagsläget att det inte är lämpligt att införa ett konsumtionsbaserat mål för utsläpp i andra länder.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska

presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år².

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Centerpartiet har som mål att Sverige ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser 2040, vilket är mer ambitiöst än det mål som riksdagen beslutat. För att nå dit har vi en rad förslag på åtgärder, för en omställning av transportsektorn och övergång till förnybar energiförsörjning. I regeringsställning kommer vi sträva efter att ta fram en klimathandlingsplan som inkluderar dessa förslag.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att skydda värdefull natur är en viktig uppgift för miljöpolitiken. För Centerpartiet är det viktigt att markägare och brukare involveras i processen och att markägare och brukare får ersättning för de inskränkningar som görs. Centerpartiet vill skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom att utveckla de frivilliga certifieringarna av skogsbruk och produktkedjor som redan finns i syfte att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade

² Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

produkter. Vi vill även se över ersättningsmodeller där vi bland annat ser att användning av ersättningsmark från statliga bolag är en modell som kan användas i högre utsträckning.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljö kvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövärden och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljö kvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Skog och skogsråvara är avgörande för den gröna omställningen. I klimatöverenskommelsen mellan sju partier var vi eniga om att skogen gör störst klimatnytta när den brukas. Regelverken bör därför utformas för att möjliggöra fortsatt ökat och långsiktigt hållbart utnyttjande av skogsråvara för ökad klimatnytta och minskat beroende av fossila resurser. Samtidigt ser vi att den biologiska mångfalden och skyddet av hotade arter behöver öka. En stor del av miljöskyddet bygger på frivilliga åtgärder och avsättningar, vilket staten bör ta hänsyn till när mål sätts och krav ställs. Statlig produktiv skogsmark kan i större utsträckning användas som ersättningsmark. Ett annat sätt är att i större utsträckning använda ekologisk kompensation och system för att skapa och sälja krediter kopplade till åtgärder som minskar negativ påverkan på ekosystem eller biologisk mångfald.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Centerpartiet värnar ett gott miljöskydd men vill även se till att tillståndsprocesser är smidiga och att handläggningstider förkortas, för att säkerställa att investeringar kan göras med så lite regelkrångel som möjligt. Det finns väl utvecklade system för prövning av olika typer av prospektering, utvinning och återställande som ska följas.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.³ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det finns redan en av riksdagen klubbad överenskommelse om att svensk livsmedelsproduktion ska öka, även inkluderat den ekologiska, och vi tror inte att en ny blocköverskridande överenskommelse till kring livsmedelsproduktionen är det som behövs nu. Målsättningen bör vara att allt jordbruk ska bli mer hållbart och att stärka konsumentens kunskap om livsmedel. Svenska ekologiska producenter kan i dag inte hävda sig gentemot ekologiska producenter från utlandet. Centerpartiets ambition är att svenskproducerad ekologisk mat ska öka sin marknadsandel. Bland annat krävs åtgärder som att minska de höga kostnaderna för företagande och insatsvaror som gör att svensk ekologisk produktion inte står sig mot konkurrentländerna. Centerpartiet har t ex under förhandlingarna om ett nytt EU-regelverk haft fokus på att nya regler inte ska försvåra för svenska ekoproducenter.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningsslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle

³ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Svenskt jordbruk håller en hög nivå på sitt miljöarbete. Centerpartiet vill därför att konsumenter ges större möjligheter att välja svenskt, bland annat genom märkningar. Vi vill även kunna ställa mer krav på de livsmedel som köps in till offentliga kök. Miljödifferenterade skatter på växtskyddsmedel har testats i andra länder, med blandade resultat. I vissa fall har det lett till att lantbrukare bytt från ett växtskyddsmedel, men att större mängder använts. Dessutom krävs att det finns flera olika verksamma substanser att välja mellan för att undvika resistensproblematik. Det är också viktigt att skatten inte leder till att produktionen flyttar till länder som inte har lika bra miljöarbete som svenska lantbrukare. Ett system med miljödifferenterade skatter på växtskyddsmedel kan övervägas, men konsekvenserna av ett sådant förslag måste först utredas.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna⁴ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: EU:s gemensamma jordbrukspolitik spelar en viktig roll för ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk och möjligheten att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen. Att i högre grad låta varje gård välja sina åtgärder snarare än att ge generella miljöstödsriktade till vissa produktionsformer tror Centerpartiet skulle ge bättre resultat när det gäller faktisk miljönytta. Kan åtgärderna även i högre grad kopplas till faktiskt miljöresultat skulle miljöersättningarna ge ännu högre utväxling än i dag. Ekosystemtjänster och miljöåtgärder skulle därmed kunna bli en affärsmöjlighet för lantbruksföretagare. Centerpartiet ser också med oro på hoten mot den biologiska mångfalden. Det behövs bland annat fler insatser inom jordbruket för fler betande djur, ökad viltvård och fler pollinatörer.

⁴ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottenråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill se en ökning av antalet marina reservat och/eller andra typer av ekomarint skydd. Det är viktigt att ett sådant arbete genomförs i samverkan med mark- och fiskevattenägare, fiskerinäringen, länsstyrelse, forskning och kommuner. Kosterhavets nationalpark som bildades 2008 är ett bra exempel där även lokala aktörer arbetat för ett stärkt skydd och för bildandet av nationalparken. Till 2020 vill vi att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden samt 10 procent av Sveriges marina områden ska vara skyddade. Det är också viktigt att dessa områden får ambitiösa och väl fungerande bevarandeplaner så att det inte bara blir ett skydd på pappret.

14. Begränsa bottenrålingen

Bakgrund: Bottenråling är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottenrålas. Bottenråling medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av trålragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottenråling, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottenråling är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottenråling förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Centerpartiet anser att bottenrålingen måste förändras för att bli mer skonsam och hållbar. Exempel på nya åtgärder som skulle kunna göra trålningen mer skonsam är att införa flyktvägar, rist eller galler i trålen. Andra exempel på hur bottenrålingen kan förbättras är att fiskaren måste uppvisa skonsamhet mot havsbotten vid trålning.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att öka återvinningen är av stor vikt för att kunna nå ett hållbart samhälle där avfall ses som resurs och utnyttjas som nya insatsvaror som ingår i produktionen av nya varor. Det gäller plast såväl som andra material. Centerpartiet vill höja insamlings- och återvinningsmålen, inklusive plast. Dessutom behöver fossila råvaror bytas ut mot förnybara och design förbättras för enklare materialåtervinning. Centerpartiet ser ett sammanhållet och skärpt producentansvar som ett viktigt sätt att öka återvinningen.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. I EU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Centerpartiet har länge arbetat för en skärpt kemikalielagstiftning, bättre information om farliga ämnen och minskad användning av farliga ämnen. Dessa frågor är också centrala för att nå en cirkulär ekonomi. Informationen om farliga ämnen i varor är idag bristfällig, något som skapar problem i leverantörskedjor såväl som för konsumenter och inom avfallshanteringen. Detta kompliceras av att tillverkning ofta sker långt från återförsäljare, slutkonsument och avfallshanterare. Centerpartiet ser det som mycket angeläget att informationen om farliga ämnen i varor förbättras och har flera förslag som syftar till detta samt för att förbättra det internationella kemikaliearbetet.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Centerpartiet anser att det är viktigt att statliga bolag tar miljö- och klimatansvar och att statliga bolag agerar hållbart och som föredömen inom klimat, miljö, etik och arbetsrätt. Att inkludera miljö- och hållbarhetsmål i ägardirektiven till statliga bolag kan fungera som ett viktigt sätt att säkerställa att statliga bolag tar sitt samhällsansvar, något som Centerpartiet menar skulle kunna ske i än högre utsträckning.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och närliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogsvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ett gott skydd av miljö och naturresurser är viktigt och en central del i miljöpolitiken. Men Centerpartiet ser inte behov av att flytta in annan existerande lagstiftning i Miljöbalken på detta sätt och menar att det skulle orsaka mer otydlighet.

Kristdemokraterna

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

- 1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?**

Svar: Att återskapa livet i de döda områdena av Östersjön. Att fortsätta kampen mot klimathotet. Att säkra en giftfri vardagsmiljö.

- 2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?**

Svar: Påbörja storskalig syresättning av havsbotten genom pumpsystem. Ökad grön skatteväxling. Förbjud PFAS, förutom de ämnen där det kan visas att ämnets miljö- och hälsoegenskaper är acceptabla, och alla bisfenoler.

- 3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?**

Svar: EU måste kraftfullt driva på det globala klimatarbetet, då måste EU vara ett föredöme t ex genom att säga nej till rysk fossilgas och avveckla subventioner till fossila bränslen inom unionen. Enskilda medlemsländer bör ges större möjligheter att gå före i miljöfrågor genom högre nationella ambitioner. Att upphandlingsreglerna ändras så att det blir lättare för en offentlig upphandlare att ställa miljökrav.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: En sådan övergång bör ske på ett sådant sätt att de som bor där tillgång till kollektivtrafik saknas fortsatt bör ha ett reseavdrag i paritet med dagens. En övergång till ett avståndsbaseerat system behöver också ta hänsyn till kollektivtrafikens olika taxesytem för att inte medföra orimliga effekter.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill på internationell nivå verka för ändring av chicagokonventionen, som omöjliggör koldioxidskatt på flygbränsle. Vi föreslår också att Sverige aktivt verkar via FN, ICAO och EU för att genom införande av krav på utsläppsrätter ytterligare minska flygets klimatpåverkan på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Vi vill driva på för mer förnybart bränsle i flygbränslet. Vi föreslår därför en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången av biobränsle till flyget. Vi vill också utreda möjligheten att utveckla miljöstyrningen av start- och landningsavgifterna.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorgan, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt⁵. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktlinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatreliant utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Undantag kan göras i vissa fall för att avhjälpa mänsklig misär om realistiska fossilfria alternativ saknas, och krediterna inte innebär att klimatmål för ett land eller verksamhet hotas.

⁵ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Frågan utreddes i klimatberedningen, som kom fram till att det var svårt att ha ett sådant mål. Kristdemokraterna delar den analysen. Fler mål innebär också ökad risk för suboptimering av åtgärderna.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år⁶.

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Så mycket som möjligt av utsläppsminskningen bör ske så snart som möjligt. Möjligheterna att minska utsläppen beror delvis av hur snabbt vi kan ta olika tekniksprång, t ex ta bort koldioxidutsläppen från industriella processer. Vi kan i dagsläget inte säga om vi ska ha en konstant årlig minskningstakt.

7. Skydda värdefulla skogar

⁶ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den nuvarande regeringens strategi för att skydda naturvärden i skogen fungerar inte. I nuläget röjer eller avverkar många markägare för att förebygga uppkomster av skyddsvärda miljöer, tvärtom vad som rimligen är regeringens avsikt. Det hjälper inte att hålla mer pengar i en feltänkt politik. I stället behövs en diskussion kring hur-frågor och ett förändrat synsätt där politiker och myndigheter ser markägare som medspelare snarare än motspelare. Ofta är det just genom de enskilda skogsägarnas långsiktiga förvalterskap som höga naturvärden skapats och bibehållits.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljökvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljökvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ja, det behövs en helhetssyn med utgångspunkt i produktions- och bevarandemålen, samtidigt som vi möter klimatutmaningen och upprätthåller respekten för äganderätten och rättsstaten.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det finns ett antal olika typer av skyddade områden enligt kap 7 i miljöbalken, bland annat nationalparker, naturreservat, strandskyddsområden och vattenskyddsområden. Dessa skyddstyper har olika syften och de inskränkningar som gäller för verksamheter inom de olika områdena skiljer sig åt. De skyddsbestämmelser som finns i miljöbalken idag innebär att de olika typerna av områden har ett skydd som är anpassat efter syftet med att inrätta respektive skyddsområde. Det finns emellertid anledning att ställa hårdare miljökrav på gruvverksamhet, oavsett var den etableras. Kraven på återställning efter gruvdrift och även efter prospektering bör skärpas. Staten har idag kostnader för återställning efter gruvdrift som borde lagts på verksamhetsutövaren. Efter prospektering förekommer det att gifter läcker ut i naturen genom borrhål.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.⁷ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ekologiskt producerad mat utgör en växande konsumentmarknad, och den svenska ekologiska livsmedelsproduktionen täcker inte behovet för efterfrågan.

⁷ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rappport-sverige-som-ekoland/>

Kristdemokraterna vill främja ekologisk produktion. Samtidigt vill vi främja livsmedelsproduktion i Sverige generellt och göra all produktion mer ekologiskt hållbar. Vi vill också stärka konsumentens kunskap om livsmedel. Vi är glada över att det finns en bred politisk enighet om målen för den svenska livsmedelsstrategin. Samtidigt finns det betydande skillnader i synen på hur vi når målen. Kristdemokraterna är öppna för konstruktivt samarbete med alla som vill stärka den svenska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi bör analysera utredningens förslag och även situationen i Danmark.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna⁸ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

⁸ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Kommentar: Kristdemokraterna anser att de svenska bönderna, i likhet med bönderna i övriga EU-länder ska kunna få betesstöd från EU. Idag är de förhindrade att göra detta på grund av de svenska nationella reglerna om beteskrav. Detta uppfyller frågans syfte.

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottentråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det behövs fler marina reservat. Skyddsföreskrifterna kan variera beroende på syftet med att inrätta respektive skyddsområde.

14. Begränsa bottentrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottentrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av trålragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottentrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ett totalförbud mot bottentrålning vore att gå för långt. Bottentrålning har förekommit under lång tid och bedrivs i begränsade områden. Om bottentrålning ska påbörjas inom områden där trålning inte förekommit i närtid bör en prövning av miljökonsekvenserna först göras. I marina nationalparker (där Kosterhavets nationalpark hittills är den enda) ska bottentrålning inte vara tillåtet.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar:

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. I EU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Klicka här för att ange text.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen

till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi ställer självklart hållbarhetskrav på våra kommunala bolag och ser dem som resurser och verktyg för att nå våra kommunala mål på miljö- och hållbarhetsområdet. Det borde vara självklart att våra statliga bolag ses på samma sätt.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och närbeliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogsvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar:

Liberalerna

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar: 1. Bevara den biologiska mångfalden. 2. Få ner klimatutsläppen. 3. Hav i balans

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar: 1. Biologisk mångfald: den mest värdefulla naturen måste skyddas till exempel genom naturreservat, marina reservat och nationalparker. Det behövs satsningar på värdefulla skogar ink gammelskogar, nyckelbiotoper. Invasiva arter måste bekämpas medan artdatabanken ska främjas. 2. Subventioner och andra skatteregler som främjar användandet av fossila bränslen ska tas bort utifrån principen förorenare betalar. 3. Underlätta för konsumenter att göra klimatsmarta val t.ex. genom obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött eller vid köp eller reklam av flygresor.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

Svar: 1. Koldioxidskatt och flygskatt på EU-nivå. 2. Förflyttning av resurser från jordbruksstödet till olika former av miljö- och klimatsatsningar inom landsbygdsprogrammet till exempel för att främja naturbetesmarker och slåtterängar och bevara den biologiska mångfalden. 3. Höj de gemensamma kraven på avloppsreningsverk för att rädda Östersjön och andra vattendrag.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Utsläppen från transporter, både nationellt och internationellt, måste sänkas radikalt och fordon som drivs av fossila bränslen måste fasas ut. Alla transportslag måste stå för sina klimatkostnader. Dagens skattereduktioner till fossilt bränsle måste successivt avskaffas, till exempel inom gruvindustrin och jordbruket liksom inom flyget och sjöfarten. Användningen av fossilt bränsle ska beskattas mer likvärdigt oavsett användningsområde. Bränslen avsett för tunga vägtransporter, flyg och sjöfart ska omfattas av ett reduktionspliktsystem med krav på drivmedelsleverantörer att leverera en viss andel biodrivmedel och viss klimatprestanda per år.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill reformera reseavdraget utifrån regioner. Bilåkandet måste minska framförallt där kollektivtrafiken är väl utbyggd. Därför vill vi kraftigt begränsa reseavdraget där det finns en fungerande kollektivtrafik i förhållande till de delar av landet där människor på ett helt annat sätt är beroende av bilen. Vi vill också pröva vägavgifter på motorvägssträckor där det finns särskilt goda kollektivtrafikalternativ. Miljöbilar ska kunna undantas från vägavgifterna.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Flyget ska liksom andra transportslag självfallet stå för sina klimatkostnader. Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt och att flyget internationellt ska betala för sina klimatkostnader. Biodrivmedel bör användas där det görs mest nytta, till exempel inom flyg. Flyget bör omfattas av ett reduktionspliktsystem med krav på drivmedelsleverantörer att leverera en viss andel biodrivmedel och viss klimatprestanda per år. Vidare vill vi prova differentierade landningsavgifter utifrån hur mycket biobränsle som används vid flygningar. För att öka konsumenternas information och kunskap om flygets klimatpåverkan vill vi införa en obligatorisk klimatdeklaration i reklam och vid bokning av flygresor.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorgan, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt⁹. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktninjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatrezilient utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i

⁹ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är absolut rimligt att titta närmare på hur exportkrediter används för investeringar i fossil energi.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Utifrån principen om förorenare betalar är det rimligt att även titta på konsumtionsbaserade utsläppen i ett globalt perspektiv även om det i dagsläget är svårt att på ett bra sätt sätta upp mätbara mål. Vi ser gärna mer av klimatomärkning för att underlätta för konsumenten att välja klimatsmart.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år¹⁰.

¹⁰ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det behövs en tydlig plan för att nå klimatmålen och det är bra att sätta upp årliga mål även om det inte får innebära att man inte siktar högre. Utsläppsminskningar kommer att ske i olika takt över åren, beroende på när teknikskiftena inträffar. Till exempel har vi stora förhoppningar på att industrins utsläpp kan minska genom ny teknik vilket skulle få positiva effekter på Sveriges utsläpp men också på global nivå.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Detta är något vi prioriterar i vår budget. Skogen spelar en viktig roll för svensk ekonomi men är också avgörande för den biologiska mångfalden och för att motverka klimatförändringar. Skogen har även en viktig betydelse för friluftsliv och rekreation. De kvarvarande naturskogarna, eller gammelskogarna måste skyddas. Vi är positiva till att statligt ägd skog används som inbyte för privatägd skyddsvärd skog.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljö kvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste

ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljökvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den svenska skogspolitiken ska fortsatt vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Det behövs mer forskning kring frågor om alternativa bruknings- och avverkningsmetoder.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Idag får prospektering inte ske i nationalparker. Många naturreservat har föreskrifter som förbjuder prospektering och i alla Natura 2000-områden ska man ha tillstånd för åtgärder som på ett betydande sätt påverkar naturmiljön. Det kan dock finnas skäl att se över behovet av att stärka skyddet ytterligare i dessa områden för att få en hållbar gruv- och mineralnäring.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.¹¹ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat.

¹¹ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Liberalerna ser gärna ekologisk matproduktion men vi vill att livsmedelsproduktionen, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, ska styras av konsumenternas efterfrågan inte av politiska mål som för tankarna till planekonomi. Ekologisk odling har sina förtjänster men många pekar också på att konventionellt jordbruk är effektivare när det gäller att producera mycket mat vilket behövs för världens befolkning. Djurvälståndet måste säkras och den biologiska mångfalden värnas och därför vill vi se särskilda insatser för detta liksom åtgärder för att få ner jordbrukets miljöpåverkan generellt. Det handlar till exempel om högt ställda djurskyddskrav, minskad antibiotikaanvändning och införandet av en läckageskatt för att minska övergödningen.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Detta är helt i linje med principen om förorenaren betalar. Den som väljer att använda de mest skadliga växtskyddsmedlen ska också betala mer.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna¹² överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna

¹² <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Jord- och skogsbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden. Vi vill förflytta resurser från jordbruksstödet till olika former av miljö- och klimatsatsningar inom landsbygdsprogrammet till exempel för att främja naturbetesmarker och slätterängar och bevara den biologiska mångfalden

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottentråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Marina reservat är viktiga åtgärder men det handlar inte bara om yta och procenttal utan även kvalitén på de skyddade områdena har en avgörande betydelse.

14. Begränsa bottentrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottentrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av tråldragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottentrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi måste förbjuda fiskemetoder och då inte minst vissa typer av bottentrålning som allvarligt skadar det marina livet. Det handlar framförallt om att skydda biologiska värden baserat på vetenskapliga bedömningar och att det i dessa områden är förbjudet med bottentrålning. Förutom att skydda känsliga områden genom marina reservat med regler mot fiske och trålning, måste utvecklingen av mer miljövänliga trålar fortsätta. Utveckling inom t.ex. svenskt räkfiske har varit klart positiv när det gäller selektivitet, påverkan på botten och en kraftigt minskad bränsleförbrukning. Således är det rimligt att i högre utsträckning begränsa den skadliga trålningen vilket dock inte betyder att all bottentrålning behöver förbjudas.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Här måste högre krav ställas på producentledet. Producenter ska ha ett stort ansvar för att produkter enkelt kan återanvändas eller att de ingående materialen kan återvinnas. Material måste separeras i olika fraktioner för att kunna återvinnas i nya produkter. Produktens design spelar en viktig roll för att underlätta att produkten återanvänds eller återvinns. Livslängd och hållbarhet är centralt. Vi vill också pröva en skatt på ny fossil plast för att styra mot ökad återvinning och förnyelsebara råvaror. Vanliga plastpåsar av fossilt material bör fasas ut.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. IEU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att

importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Information om en varas kemikaliinnehåll är centralt. Vi vill på alla sätt underlätta för konsumenterna att göra informerade val. Ett Sverige fritt från gifter är centralt när det gäller miljö- och klimatpolitiken. Det krävs en effektiv lagstiftning, ekonomiska styrmedel och förbättrad myndighets tillsyn. Kemikalielagstiftningen ska utgå från försiktighetsprincipen. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn tas till barn och ungas känslighet. Vi är positiva till införandet av en kemikalieskatt. Farliga kemikalier i konsumentprodukter, till exempel leksaker och kläder, ska bort från marknaden. Det behövs ett långsiktigt arbete för att öka myndighetens tillsyn när det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Liberalerna anser att statliga bolag har en viktig roll när det gäller att bidra till att klimat- och miljömål uppfylls. Statens ägarstyrning är viktig. Ett konkret exempel är att statligt ägd skog används som inbyte för privatägd skyddsvärd skog.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och näraliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö-

och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Där så är lämpligt ska kopplingen mellan Miljöbalken och relevant lagstiftning tydliggöras. Det avgörande är att Miljöbalken lyfts fram i olika särslagstiftningar.

Miljöpartiet

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar:

1. Klimatet. Vi måste stoppa den globala uppvärmningen.
2. Klimat- och miljöpåverkan från vår ohållbara konsumtion av livsmedel, resor och prylar.
3. Bevara biologisk mångfald. Vilket bland annat innebär mer skydd av värdefull natur och minskad användning och spridning av farliga kemikalier.

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar:

1. Sverige ska bli det första fossilfria välfärdslandet i världen. Därför vill vi fasa ut bensin och diesel i transportsektorn med målsättningen att fossila drivmedel ska sluta säljas 2030. Vi vill också bygga nya stambanor för höghastighetståg samt rusta upp och bygga ut järnvägen i hela landet.
2. Fasa ut miljöskadliga subventioner och genomföra en grön skatteväxling.
3. Öka anslaget för skydd av värdefull natur, stoppa spridningen av plast och andra skadliga ämnen och ställa om till ett mer hållbart jord- och skogsbruk.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

1. Höjda klimatambitioner: EU-samarbetet är särskilt viktigt för att ställa om transportsystemet, begränsa jordbrukets klimatpåverkan och fasa ut miljöskadliga subventioner.
2. Bevara biologisk mångfald vilket framförallt inkluderar arbete för en mer hållbar jordbruks- och fiskepolitik.
3. Arbeta för cirkulär ekonomi med minskad kemikalie- och resursanvändning.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill fortsätta arbeta för att ta bort skatteundantagen för fossila bränslen. Under den gångna mandatperioden har vi i regeringsställning infört en flygskatt och även infört en automatisk årlig höjning av skatten på diesel och bensin. Sjöfarten och det internationella flyget har skattebefriade drivmedel och det är något vi fortsätter arbeta globalt för i IMO och ICAO för att förändra.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att förändra reseavdraget är en viktig fråga för att minska utsläppen och något som Miljöpartiet driver. Under mandatperioden har vi tagit första steget för att införa ett avståndsbaserat reseavdrag som bidrar till att klimatmålen nås genom att tillsätta en

utredning. Det nya systemet ska utformas så att det inte innebär en subvention för bilpendling i storstäder, utan gynnar såväl landsbygden som pendling med kollektivtrafik och cykel. Det ska också bli svårare att fuska än idag.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Under mandatperioden har Miljöpartiet framgångsrikt tagit strid för att flygskatten skulle införas, vilket nu skett. Vi vill även införa lagkrav på att all reklam för flygresor måste inkludera information om hur stor klimatpåverkan resan orsakar. Vi ser även behov av mer omfattande ekonomiska styrmedel som gör att flyget står för en större del av sin klimatpåverkan. Regeringen har även tillsatt en utredning som ska analysera hur flygets användning av hållbara biobränslen kan främjas för att minska utsläppen. Sverige arbetar inom ICAO för att ändra regelverket för det internationella flyget för att ta bort skattebefrielsen av flygets drivmedel.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorganen, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt¹³. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktlinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatrezilient utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

¹³ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet verkar både i Sverige och internationellt för att exportkrediter och lån inte ska ges till fossila investeringar. Miljöpartiet har i regeringen drivit på för att Sverige ska agera för att Världsbanken ska sluta stödja fossila investeringar. Detta arbete har varit framgångsrikt. I december 2017 presenterade Världsbanksgruppen efter 2019 ska sluta stödja fossila investeringar i olja och gas. De hade redan slutat stödja investeringar i kol tidigare. Då Exportkreditnämnden utgår ifrån de riktlinjer som IFC utfärdar så kommer det reflekteras där.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet driver kravet på införande av konsumtionsbaserade klimatmål och styrmedel. Vi föreslår att miljömålet Begränsad klimatpåverkan kompletteras med etappmål varje mandatperiod med start 2018 för snabbt minskad klimatpåverkan från svensk konsumtion. Målet bör vara i samklang med målet om ett klimatneutralt Sverige 2045 och även sikta på att den största delen av minskningen sker i början. Målet bör kompletteras med en utredning om hur det kan uppnås. Miljöpartiet drev i Miljömålsberedningen att konsumtionsbaserade etappmål skulle ingå i klimatramverket. För att kunna komma tillrätta med de konsumtionsbaserade utsläppen måste vi känna till dess källor. Därför har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla mätmetoder för mer tillförlitlig statistik om dessa utsläpp.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara

Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år¹⁴.

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet har i början av 2018 presenterat en omfattande klimatfärdplan med över 140 förslag på åtgärder för att minska utsläppen och bättre rusta Sverige för ett förändrat klimat. Om dessa genomförs kommer utsläppen minska radikalt. Hur stora minskningar förslagen leder till beror på hur snabbt och genomgående förslagen genomförs. Regeringen har aviserat att budgetpropositionen för 2019 ska innehålla en klimatredovisning.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Med Miljöpartiet i regeringen har anslagen till skydd av värdefull natur, biotopskydd och naturvårdsavtal ökat kraftigt – en stor framgång för naturvärden. Trots det behövs ytterligare satsningar för att nå upp till internationella åtaganden. Mer skog behöver skyddas efter 2020 om vi ska uppnå våra miljömål och åtaganden kopplat till konventionen om biologisk mångfald. Vi vill också använda statlig bytesmark för att ge skog lagstadgat skydd. Miljöpartiet har nyligen antagit ett skogspolitiskt program för att tydliggöra och konkretisera vikten av ökat skydd av skog och ett hållbart skogsbruk.

8. Översyn av skogspolitiken

¹⁴ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljö kvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogs politik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimat politik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogs politiken har inte hängit med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvården som för kulturmiljö vården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogs politiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogs politiken för att underlätta att nå miljö kvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Miljöpartiet driver sedan länge att en översyn av skogsvårdslagen ska genomföras. Miljöpartiet anser att dagens skogs politik prioriterar biologiska mångfalden alldeles för lågt. Skogsvårdslagen från 1993 behöver uppdateras eftersom – såväl regelverk som skogsbruksmetoder brister i miljö hänsyn. Dessutom lever Sverige inte upp till de nationella miljö kvalitetsmålen eller bindande internationella åtaganden, så som EU-direktiven för artskydd och FN-konventionen för biologisk mångfald. Vår övergripande målsättning är att lagstiftningen för skogen ska in i miljöbalken, detta eftersom skogsbruket är en verksamhet med mycket stor miljö påverkan. Vi har nyligen tagit fram ett skogs politiskt program där vi konkretiserar vilka förändringar som behövs.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljö påverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet verkar för att förbjuda all brytning samt prospektering inom nationalparker, naturreservat, fjällurskog samt Natura 2000-områden. Miljöpartiet har i regeringsställning framgångsrikt drivit frågan om ett förbud mot brytning och anrikning av uran i Sverige och regeringen har lagt ett lagförslag om detta.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.¹⁵ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet har och kommer att prioritera åtgärder för att främja ekologisk jordbruk. Miljöpartiet har i regeringsställning kraftigt ökat medel för omställning till ekologiskt och antagit mål om 30% ekologisk jordbruksmark och 60% ekologiska livsmedel inom offentlig upphandling till 2030. Vi vill ytterligare öka ersättningar för ekologiskt jordbruk och vill öka resurser till forskning om ekologiskt jordbruk. Vi arbetar gärna för en blocköverskridande överenskommelse för att främja ekologisk produktion.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet driver aktivt att skatten på bekämpningsmedel ska höjas och differentieras efter ämnens farlighet. Vi ser positivt på att låta intäkterna gå tillbaka till miljöåtgärder inom jordbruket till exempel till utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

¹⁵ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna¹⁶ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet har höjt ersättningarna till särskilt värdefulla ängs- och naturbetesmarker under regeringstiden. Vi vill fortsatt höja incitamenten för naturbete t ex genom höjda ersättningar och höjt mål om areal naturbetesmarker. Inom nuvarande EU-regelverk finns begräsningar för hur mycket man kan höja ersättningen, eftersom det i nuläget i princip bara får kompensera för arbetsinsats och inkomstbortfall. Vi ser positiv på möjligheten att inför resultat- och värdebaserade ersättningar i kommande CAP då kan det bli möjligt att ge ersättning för miljönytta och därmed till exempel en högre ersättning för naturbetesmarker.

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottentråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Med Miljöpartiet i regeringsställning havsskyddet fördubblats från cirka 7 % till ca 14 % och därmed väl uppnått nuvarande arealmålet för skydd av havsmiljöer om 10 %. Miljöpartiet vill dock se ett skydd som är representativt och som arealmässigt motsvarar skyddet på land om 20 % i enlighet med forskarnas rekommendationer. Kvalitén i skyddade område behöver också stärkas genom mer trafik- och fiskeregleringar samt medel till skötsel. Under mandatperioden har regeringen gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att intensifiera arbetet med fiskeregleringar i skyddade områden, utreda bottentrålningens

¹⁶ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

miljöpåverkan och föreslå åtgärder. Uppdraget presenteras i maj i år och förväntas leda till fler fiskeregleringar inom marina reservat. Vi har också gett myndigheten ett uppdrag om områden fria från lokal mänsklig påverkan samt ökat budgetmedlen för det marina skyddet.

14. Begränsa bottentrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottentrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av tråldragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottentrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med är tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill fortsatt verka för förbud av bottentrålning inom EU. Vi vill fasa ut destruktiva fiskemetoder med början i de skyddade områdena som vi vill utöka och ett totalt förbud på sikt. Under mandatperioden har ett trålfiskeförbud inom EU i djuphav införts.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ökad materialåtervinning av plast förutsätter bland annat att kretsloppen är giftfria. För detta syfte måste regelverken för kemikalier att fortsätta att utvecklas på alla nivåer, i synnerhet den globala. Andra viktiga lösningar framåt handlar om att bygga upp en kapacitet för materialåtervinning av plast inom EU, att förbättra insamlingen av plast genom bostadsnära lösningar samt att minimera uppkomsten av plastavfall. Vi vill särskilt minska användningen av engångsprodukter av plast.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. IEU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill stärka EUs kemikalielagstiftning REACH och verka för globala bestämmelser för kemikalier. Information om vad en vara innehåller, var den kommer från och hur den kan återvinnas eller tas om hand ska vara lättillgänglig. Produktpass är ett exempel på en metod vi vill använda för att uppnå detta. Vi vill särskilt införa krav på att redogöra för kemikalier använda i textilproduktionen.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet vill fortsatt driva att de statliga bolagen ska vara mer av ett miljöföredöme. Under mandatperioden har Vattenfalls arbete ställs om stort med två nya personer i styrelsen, med förnyad inriktning har Vattenfall nu avslutat all planering för ny kärnkraft och gör nu storsatsningar på förnybart. Miljöpartiet vill ge Swedavia ett uppdrag att

informera om flygets klimatpåverkan, och att också informera om alternativen till att ta flyget, på samma sätt som Systembolaget har ett uppdrag att arbeta för ansvarsfull alkoholkonsumtion.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och näraliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogsvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöpartiet driver sedan tidigare att minerallagstiftningen och skogsvårdslagen ska inordnas under miljöbalken. Miljöpartiet vill dock trycka på att efterlevnaden av Miljöbalken och tuffare politik mot miljöbrott är viktiga.

Moderaterna

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar: Klimatförändringarna är en av vår tids stora ödesfrågor. Att sänka de globala utsläppen är en nödvändighet och vi måste fortsätta bygga på framgångarna från Parisavtalet. Vi ser också hur våra hav- och vattendrag inte mår bra. Östersjön är ett hav som är särskilt utsatt, det handlar om allt från övergödning till utsläpp av läkemedelsrester som påverkar fiskar och andra vattenlevande organismer. Vi måste även fortsätta arbetet med att sträva mot en giftfri miljö. Slutligen vill vi fortsätta fokusera på internationellt samarbete, vilket är helt nödvändigt för att lösa klimat- och miljöproblemen.

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar: Eftersom klimathotet är akut, så har vi varken tid eller råd med ineffektiva satsningar. Därför måste nästa regering säkerställa att varje klimatsatsning också levererar klimatnytta, och vi vill särskilt fokusera på internationella klimatinvesteringar. Sveriges havs- och vattenmiljö är fortsatt prioriterad för Moderaterna, vi vill bland annat driva på för tuffare EU-regler för avloppsrening och införa ett särskilt stöd för investeringar i läkemedelsrening. För att driva på i arbetet för en giftfri miljö vill vi fortsätta fasa ut bevisat farliga ämnen.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

Svar: Sverige måste vara drivande i EU:s klimatarbete. Bara genom att samarbeta kommer vi kunna göra verklig skillnad. Detsamma gäller vårt arbete med renare hav och ett mer hållbart fiske. EU är en förutsättning för att vi ska kunna nå de mål vi satt upp. Ytterligare ett område som tyvärr inte får lika mycket uppmärksamhet är antibiotikaresistens. Bakterier känner likt klimatutsläpp och fisk inga gränser och därför krävs det att vi agerar tillsammans i EU. Det är oacceptabelt att det i praktiken går att få tag på antibiotika utan recept i EU-länder. Här behövs europeisk lagstiftning.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är rimligt att vi på sikt fasar ut samtliga subventioner av exempelvis fossila bränslen. Dock måste detta ske på ett sätt som inte leder till att utsläppen flyttar från Sverige, istället för att minska.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Reseavdraget finns till för att människor som måste pendla till jobbet inte ska straffas. Det är exempelvis oftast lättare att med offentliga transportmedel förflytta sig sex mil i Mälardalen än i Norrbotten. Därför är tiden det relevanta måttet. Däremot vill Moderaterna ta krafttag för att skärpa kontrollen av reseavdraget och minska fusket.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill driva på för att omförhandla Chicagokonventionen som i praktiken sätter stopp för möjligheten att beskatta flygbränslet och därmed utsläppen. Vi vill dessutom utreda möjligheten att i större utsträckning miljödifferentiera start- och landningsavgifterna samt att ställa krav på inblandning av biodrivmedel i flygbränslet. Utöver detta vill vi uppmuntra resenärer att klimatkompensera genom att göra det obligatoriskt att informera om klimatkompensation vid biljettköp, och vi vill införa ett avdrag för de företag som väljer att klimatkompensera för sina flygresor.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorgan, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt¹⁷. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktlinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatreliant utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Exportkrediter ska generellt inte ges till miljöskadlig verksamhet. Huvudfokus för att nå en större förändring måste vara att driva på inom OECD för att skärpa klimatriktlinjerna.

¹⁷ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskers resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Var och en har ett ansvar att fatta medvetna val och välja klimatsmarta produkter. Det gäller vår konsumtion liksom andras. För att förenkla dessa val bör information om produkters klimatpåverkan bli mer lättillgänglig. Det viktigaste verktyget för att hantera utsläpp som uppstår utanför Sveriges gränser är dock internationella överenskommelser. Därför är det viktigt att vi driver på för att säkerställa att fler länder, särskilt Kina och USA, tar ansvar för klimatet. Redan idag satsar Moderaterna stort på internationella klimatinvesteringar och mer än tredubblar regeringens satsning.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år¹⁸.

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna står bakom målen från miljömålsberedningen. För att minska de svenska utsläppen och inte bara flytta dem utomlands så kommer det dock att krävas

¹⁸ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

betydande tekniksprång. Ett exempel på detta är stålproduktion med vätgas istället för kol. Det kommer alltså röra sig om en genomsnittlig minskning.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi moderater vill värna den biologiska mångfalden – och därför är det viktigt att värna äganderätten som är en grundläggande förutsättning för skogsägarnas möjlighet att skydda värdefulla miljöer. På samma sätt som skogsbruket kräver långsiktiga förutsättningar gör även skapandet av biologisk mångfald det och enligt Skogsstyrelsen är cirka en fjärdedel av den totala arealen skogsmark i Sverige undantagen från bruk. Frihet under ansvar är en framgångsrik metod för att säkra den biologiska mångfalden.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljö kvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängit med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövärden och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljö kvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna ser ett stort behov av en översyn av skogspolitiken. Tyvärr har regeringen dragit fötterna efter sig och inte förmått presentera några reformer på området.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna kommer inte att verka för att ett generellt förbud mot prospektering införs utan ser att bedömningar bör ske utifrån lokala förutsättningar och riskbilder.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.¹⁹ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna vill se en ökad livsmedelsproduktion i Sverige. Det innefattar även ekologisk produktion. Däremot vill vi inte ställa olika typer av livsmedelsproduktion mot varandra. Svensk konventionell livsmedelsproduktion är redan i dag mycket långt framme på miljöområdet och med ny teknik blir den successivt ännu bättre. Det måste vara konsumenternas efterfrågan som styr produktionen.

¹⁹ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Växtskyddsmedel vars användning innebär en risk för människor och miljön bör inte beskattas utan istället förbjudas.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna²⁰ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Den sviktande konkurrenskraften utgör det svenska jordbrukets största hinder. Svaret på detta är dock inte fler subventioner. Fokus måste istället ligga på regelförenklingar, skattelättnader och att förändra omotiverad svensk särlagstiftning samt att reformera EU:s gemensamma jordbrukspolitik. På detta sätt säkerställer vi också betesmarkernas fortlevnad.

13. Marint skydd

²⁰ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottentråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi vill stärka skyddet, bland annat genom att verka för ett generellt förbud inom EU mot bottentrålning. Det skulle förstås även gälla i svenska vatten. Alliansregeringen bidrog också till stärkt skydd genom att inrätta just Kosterhavets nationalpark, och detta arbete vill vi fortsätta. Vi ser dock inget behov i dagsläget av att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent.

14. Begränsa bottentrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottentrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av tråldragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottentrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna är för ett generellt förbud mot bottentrålning. Dock finns det vissa områden med exempelvis sandbottnar där ett bottentrålningsförbud inte är ändamålsenligt och därför bör undantag kunna ges i vissa fall.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-

93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Moderaterna ser ett behov av att skärpa målen för insamling. Mål har visat sig vara ändamålsenliga sätt att öka insamlingen. Det är dock viktigt att en skärpning av målet också är praktiskt nåbart och därför kan en höjning behöva ske stegvis.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. IEU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Kemikalier sprids över nationsgränser via vind och vatten samt genom handel. Moderaterna är därför övertygade om att vi måste fortsätta att samarbeta internationellt i kemikaliefrågor för att minska mängden bevisat farliga ämnen som vi exponeras för och som kommer ut i naturen. Det finns flera goda exempel på hur länder har samarbetat för att minska förekomsten av en viss farlig kemikalie. Ett exempel är Minamatakonventionen, där Sverige under alliansregeringens tid var ett av de mest drivande länderna för att skapa ett internationellt samarbete för att minska kvicksilvrets miljöpåverkan.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att

nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har från politikens sida valt att sätta tuffa mål och då är det också rimligt att de statliga bolagen bidrar.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och närliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogsvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Självklart ska all lagstiftning vara tydlig och förutsebar, även vad gäller de krav som ställs i miljöbalken. Vi är därför öppna för att utreda och se över miljöbalken och dess innehåll.

Socialdemokraterna

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar: Klimatförändringarna, att minska mängden skadliga kemikalier i vår mat och vår miljö och arbetet för att nå en hållbar framtid via en grön cirkulär ekonomi

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar: Vi vill minska utsläppen i transportsektorn genom att höja den andel förnybart som krävs i kvotplikten för fordonsbränsle, miljöbilsbonusar och investera i klimatåtgärder t.ex., kollektivtrafik och laddstolpar. Vi vill minska utsläppen av läkemedel från våra avlopp. Vi vill se till att återvinningen ökar i Sverige genom ett system som gör det enklare att återvinna förpackningar genom insamling direkt vid bostaden.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

Svar: Skärpta kemikaliereregler, höjda klimatmål och en jordbrukspolitik som i högre grad fokuserar på ersättning för miljöåtgärder på bekostnad av rena arealstöd.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Miljöskadliga subventioner behöver fasas ut, men vi kan inte utlova beslut om merparten nästa mandatperiod. Den uppgift vi har tagit på oss är att hitta bättre och mer effektiva lösningar på miljöproblemen. Men många av skatteundantagen är komplicerade och det blir en utmaning att reformera dem samtidigt som vi ska värna exempelvis jord- och skogsbruket som befinner sig i en utsatt konkurrenssituation. Ett exempel på en lösning för miljöomställning den här regeringen har hittat är reduktionsplikten. Att hitta fler innovativa lösningar kommer att ta tid, kanske längre tid än fyra år. Men visst, det är socialdemokraternas ambition att nästa mandatperiod fortsätta arbetet med utfasningen av skatteundantagen som vi påbörjat under den här mandatperioden.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Reseavdraget ses just nu över. Reseavdragssystemet är nödvändig för att det ska vara möjligt att bo och verka i hela landet. Vår utgångspunkt är att nya regler ska bidra till regionförstoring och därigenom underlätta rörligheten på arbetsmarknaden, samtidigt som utformningen ska bidra till klimatmålet för transportsektorn 2030. Vi socialdemokrater anser att systemet bör omarbetas för att på ett bättre sätt gynna resor med låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar och samtidigt vara enklare än nuvarande system att tillämpa och kontrollera. Om reseavdraget endast ska utgå ifrån avstånd vill vi dock vänta med att uttala oss om med beroende på den analys som behöver göras av utredningens slutsatser och sedan remissvar.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: En flygskatt är på plats och det är ett steg i rätt riktning. Mer kan behöva göras på global nivå så att flygets skattefördelar reduceras. Klimatvänligare och bränslesnålare motorer behövs också.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorganen, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt²¹. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktningslinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimattresilient utveckling. Även om steg i rätt riktning bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

²¹ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är viktigt att de svenska exportkreditorganen bidrar till hållbara investeringar och minskad klimatpåverkan. Förutom att följa OECD:s riktlinjer ska exportkreditorganen bidra till genomförandet av Agenda 2030 samt Sveriges politik för global utveckling. Sverige bör verka för att OECD:s riktlinjer överensstämmer med Parisavtalet.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Att vi ska mäta och arbeta för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen är vi socialdemokrater inriktade på att göra. Men vi kommer att ställa oss bakom Parisavtalets grundprinciper som innebär att varje land är ansvarigt för de utsläpp som sker i det egna landet.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år²².

²² Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Exakt procental kommer att beredas av regeringen nästa mandatperiod men självklart står vi bakom det klimatmål som riksdagen beslutat om och helt klart behövs höjda ambitioner för att nå detta. Viktigt är också att Sverige tar ut en bana för minskade utsläpp till delmålen 2030, 2045 och 2050 som inte innebär att utsläppen flyttar till andra länder.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi har kraftigt höjd anslagen och vi står givetvis fast vid budgeten för 2018 där lika stora medel anslås varje år 2019, och 2020 vilket innebär stor årlig ökning av skyddet av värdefull natur.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljö kvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängtt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljökvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Skogens dubbla mål där skogsbruk och naturvård ska stå bredvid varann måste ligga fast. Dagens skogsvårdslagstiftning är stark och verkningfull för att skydda naturvärdena. Huvudfokus ska vara att arbeta för att den följs av alla. En ny översyn kommer bara leda till mer konflikt kring skogspolitiken. Det viktigaste för skogen är att se till att de konflikter som finns idag minskar. Detta är inte bra för naturvärden i skogen och inte heller bra för ett hållbart skogsbruk. Vi kommer att behöva råvaran från ett hållbart skogsbruk för att klara klimatutmaningen.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Regeringen har tagit flera initiativ mot en mer hållbar, resurseffektiv och modern industri. Bland annat har regeringen antagit två handlingsplaner för smart industri där ett av fokusområdena är hållbar produktion. Utöver har vi presenterat ett lagförslag som förbjuder utvinning av uran i Sverige. Genom ändringar i miljöbalken och minerallagen kommer det inte längre gå att få tillstånd för att starta en urangruva eller utvinna uran ur gruvavfall. Däremot kommer regeringen att fortsätta sitt arbete för att kartlägga innovationskritisk mineral ur gruvavfall och svensk berggrund för att bibehålla en konkurrenskraftig industri.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.²³ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt

²³ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Livsmedelsstrategin som antagits av sju partier i riksdagen innebär just en långsiktig strategi där de svenska mervärdena och våra fördelar för ekologisk odling tydligt slås fast. Men den är bara början. Vi måste fortsätta arbeta för att säkra de svenska ekojobben. Den svenska ekologiska produktionen måste möta upp den ökande efterfrågan för ekologiskt för att säkra ekojobben i Sverige.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det finns en bred enighet i riksdagen om att nuvarande system inte är fungerar som det var tänkt. Vi har nu ett utredningsförslag om ett nytt sätt att ta ut skatt på bekämpningsmedel. Nu återstår beredningen av förslaget och vi kommer att arbeta för en förändring av skatten på bekämpningsmedel förutsatt att inga hinder kommer fram under remiss- och beredningsarbetet. Vi kopplar dock aldrig skatteintäkter till särskilda satsningar men regeringen har redan inrättat ett centrum för ersättning av farliga ämnen (substitutionscentrum) på Kemikalieinspektionen som givetvis kan arbeta med alternativa bekämpningsmetoder.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna²⁴ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med

²⁴ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Arbetet med förändringen av EU:s jordbrukspolitik som ska gälla från 2020 har nu börjat. Vi socialdemokrater vill öka den andel av EU:s jordbruksstöd som ersättning för miljöinstanser har gentemot de rena arealstöden.

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottenråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

14. Begränsa bottenrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottenrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av trålragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottenrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentråning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Tyvärr är det ingen aktuell fråga i EU och möjligheten att i dag ta upp frågan finns inte eftersom intresset bland andra medlemsländer är mycket litet. Sverige har ju redan bottentråningsförbud i de vatten Sverige bestämmer över. Dock med vissa väl motiverade undantag. Men självklart har vi grundinställningen att samma regler som gäller i Sverige också ska gälla i övriga EU.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi behöver ta krafttag för att göra det enklare för medborgarna att återvinna plast. Vi vill ha ökade krav på producentorganisationerna som enligt producentansvaret ska samla in. Vi kommer att kräva mer insamling direkt vid hemmet, dvs med samma nivå av service som kommunerna har för vanligt sorterat hushållsavfall.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. IEU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallsagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverige har varit pådrivande i kemikaliefrågor i EU och den socialdemokratiskt ledda regeringen har varit mycket framgångsrik i det arbetet den senaste mandatperioden. Men självklart måste vi fortsätta påtryckningarna och ökad information för konsumenterna är högprioriterat för oss socialdemokrater.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För oss är det självklart att de statliga bolagen ska verka för riksdagens uppsatta miljömål, leva upp till klimatlagen och Agenda 2030. För att uppnå detta behövs höjda ambitioner.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och näraliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Frågor kring skog och jakt är idag frågor som skapar stora konflikter i samhället. Att flytta över dessa regler till miljöbalken skulle skapa ytterligare oro och konflikt och skulle defacto inte skärpa reglerna i sig. Däremot skulle det skapa oklarheter kring lagtolkningar som i förlängningen skulle kunna leda till försämringar för miljö och naturvård. Vi vill istället arbeta för att överbrygga konflikterna på dessa områden. Vi menar att de regler för naturvårdshänsyn i skog som finns är starka och att skyddet för biologisk mångfald är högt pga. av de övergripande regler som vi har i EU.

Sverigedemokraterna

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

Det grundläggande problemet är att det urbana perspektivet så starkt dominerar det politiska samtalet. Människan separeras från naturen, som blir till ett sorts förlorat paradiset. Orörd natur är eftersträvanvärt, samtidigt är det Sverigedemokraternas vision att man i Sverige ska kunna bo och försörja sig nära naturen och att naturen snarare ska förvaltas långsiktigt än isoleras från människan.

Med detta sagt vill vi självklart upprätthålla och utveckla de institutioner som har till uppgift att garantera människors hälsa och bevara naturliga ekosystem, flora och fauna.

1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?

Svar: 1. Situationen i Östersjön; 2. Sanering av förorenad mark; 3. Utsläpp av växthusgaser.

2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?

Svar: I samtliga frågor rör det sig om komplexa frågeställningar och ett långsiktigt arbete med långsiktig finansiering, vilket vi tar höjd för i vårt budgetförslag. Vi avvisar dock ineffektiva och verkningslösa åtgärder.

3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?

Svar: 1. Att svensk skogs- och viltförvaltning ska vara en svensk angelägenhet; 2. Ansvarsfull förvaltning av gemensamma fiskevatten; 3. Bevarande och vidareutveckling av systemet med gemensamma utsläppsrätter.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensin, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Här bör man skilja på subventioner och skattelättnader, även om det i båda fallen är och bör förbli en nationell angelägenhet. I Sverige har vi exempelvis vissa skattelättnader för jordbruket, vilket vi vill behålla och utöka. Gör vi inte det går svenska lantbrukare i konkurs med förödande konsekvenser för svensk livsmedelsproduktion och det öppna, varierande landskapet. Eftersom svensk matproduktion kännetecknas av låga utsläpp av växthusgaser kommer höjda kostnader för lantbruket med stor sannolikhet att resultera i högre utsläpp globalt.

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi står bakom landsbygdskommitténs förslag om att reseavdragen bättre måste kompensera för avstånden på landsbygden. Vår utgångspunkt är dock inte att minska reseavdragen generellt. Detaljerna får vi återkomma till, men det är väsentligt att reseavdragen blir kvar. Sverigedemokraterna är ett transportvänligt parti.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Nej till ökat skatteuttag på flygresenärer.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorgan, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt²⁵. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktninjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatreliant utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ett onödigt och byråkratiskt förslag. Alla länder har inte samma förutsättningar som Sverige, som har god tillgång till vattenkraft och kärnkraft.

²⁵ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Generellt är det ett klokt att i högre utsträckning se till helheten i klimatpolitiken. I Sverige har vi effektiv energianvändning, fossilfri elproduktion och en i många avseenden ambitiös miljöpolitik och det är därför bra om produktion kan stanna inom landet.

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år²⁶.

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: För att vara ett industrialiserat land med stora behov vad gäller transport och uppvärmning har Sverige relativt låga – och minskande – utsläpp av växthusgaser. Det finns redan ett antal mer eller mindre realistiska mål att förhålla sig till.

7. Skydda värdefulla skogar

²⁶ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Regeringen har redan ökat detta anslag exceptionellt.

8. Översyn av skogspolitiken

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljökvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitiken har inte hängt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitiken ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljökvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: En översyn kan man alltid göra. Sedan är vissa av miljökvalitetsmålen antingen mycket högt ställda eller svåra att tolka på ett konkret sätt. Vad gäller skogspolitiken måste den vara nationell och inte underställd Bryssel.

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga

miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Om det är ekonomiskt försvarbart och i enlighet med svensk lagstiftning i övrigt motsätter sig Sverigedemokraterna inte gruvidrift i Sverige.

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.²⁷ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ekologisk produktion är redan gynnat på olika sätt. Med tanke på att det inte existerar någon forskning som tyder på att ekologiskt producerad mat är bättre för miljö eller hälsa är det uteslutet att verka för ytterligare stöd till det ekologiska jordbruket. För Sverigedemokraterna är det prioriterat att öka svensk livsmedelsförsörjning, vilket är till gagn för miljö, hälsa, arbetsmarknad och svensk säkerhetspolitik. Kvantitativa mål och ökat stöd för ekologisk produktion kan riskera att motverka detta.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att

²⁷ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sett till tillgängliga växtskyddsmedel på marknaden är det inte önskvärt med ytterligare pålagor på det svenska jordbruket vilket skulle motverka andra viktiga mål så som exempelvis att öka svensk livsmedelsförsörjning. Om det teoretiskt skulle finnas flera effektiva växtskyddsmedel med liknande effekt och som inte kraftigt skiljer sig åt i effektivitet skulle vårt ställningstagande kunna ändras. Det finns inget som talar för att ytterligare beskattning på området skulle ha en miljöstyrande effekt.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna²⁸ överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Ja till öppna landskap. Ja till betesersättning.

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottentråla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

²⁸ <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Andelen marina skyddade områden är inget mål i sig. Det viktiga är vad man vill uppnå och hur man gör det på bästa sätt i samråd med berörda intressen.

14. Begränsa bottentrålningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottentrålas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av tråldragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottentrålning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Det är inte ett realistiskt mål att totalförbjuda bottentrålning. Däremot bör man på olika sätt fortsätta ansträngningarna att åstadkomma ett fiske som är långsiktigt hållbart och tar hänsyn till de marina ekosystemen.

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Man bör optimera miljönyttan i återvinningsbranschen. Sverigedemokraterna vill inte låsa sig vid ett kvantitativt mål.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. I EU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverigedemokraterna är alltid positiva till att främja ökad information och medvetenhet hos kunderna.

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Sverigedemokraterna har exempelvis inte ställt sig bakom den så kallade klimatlagen och anser inte att statliga bolag behöver förhålla sig till ännu mer byråkrati.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och näraliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Utreda kan man alltid göra, men i andra sammanhang lovar många politiker att inte införa mer "regelkrångel". Även detta bör man ha i åtanke.

Vänsterpartiet

Tre frågor om de viktigaste miljöproblemen och vilka konkreta förslag ni avser att genomföra under nästa mandatperiod för att åtgärda problemen.

Fritextsvar, max 600 tecken per fråga inklusive blanksteg.

- 1. Vilka tre miljöproblem anser ert parti vara viktigast att fokusera på under nästa mandatperiod?**

Svar: Klimathotet, utarmningen av biologisk mångfald samt en giftfri vardag med bra mat.

- 2. Vilka tre konkreta förslag vill ni fatta beslut om för att minska dessa miljöproblem?**

Svar: 1.En grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder i kapital inrättas för att öka takten i klimatomställningen.2.Ökade anslag samt stärkt lagstiftning för att skydda värdefull natur.3. Ökade satsningar på vegetarisk och ekologisk mat samt starkare nationella regleringar av farliga kemikalier.

- 3. Vilka tre miljöpolitiska förslag är viktigast att Sverige driver inom EU?**

Svar: 1. Skärpta klimatmål inom EU 2. Utfasning av miljö- och klimatskadliga subventioner 3. Förbud mot försäljning av nya bilar som drivs med fossila bränslen efter 2025.

18 frågor med fasta svarsalternativ (ja, nej eller vet ej) om beslutsfattande under nästa mandatperiod i specifika miljöfrågor.

Markera ett svarsalternativ. Fyll gärna i en mer utförlig kommentar i textrutan under svarsalternativen. Max 800 tecken per fråga och kommentar, inklusive blanksteg.

1. Klimatskadliga subventioner

Bakgrund: Sverige har via EU, inom OECD och FN på olika sätt uttalat ambitioner om att avskaffa fossila subventioner globalt. Det rimmar illa med att Sverige samtidigt har statliga klimatskadliga subventioner som uppgår till minst 30 miljarder kronor om året. Främst rör det sig om kostnader för olika skatteundantag för användning av fossila bränslen (sammanlagt minst 12,4 miljarder 2017). Dessa utgörs bland annat av lägre energiskatt på diesel jämfört med bensen, skattebefrielse för bränslen i inrikes sjöfart och flyg, nedsatt energi- och koldioxidskatt för bränslen inom gruvindustrin och nedsatta bränsleskatter för uppvärmningsbränslen inom industrin.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut under mandatperioden om att fasa ut merparten av skatteundantagen för användning av fossila bränslen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att det är en rimlig utgångspunkt att merparten av dessa subventioner kan fasas ut. Subventionerna bör granskas med avseende på miljöeffekter, påverkan på offentliga finanser och generella ekonomiska och sociala kostnader och fördelar. Vi har i riksdagen föreslagit att regeringen ska komma med förslag på utfasning av miljöskadliga subventioner. Se vår motion Biologisk mångfald: <https://data.riksdagen.se/fil/31202732-77D2-4D54-989F-29C032197DD7>

2. Förändrade reseavdrag

Bakgrund: Löntagare har om de uppfyller vissa förutsättningar rätt att yrka avdrag för kostnader i samband med resor till och från arbetet. Systemet har varit oförändrat under lång tid. Både Landsbygdskommittén och Miljömålskommittén har konstaterat att systemet behöver reformeras. Skatteverket har konstaterat att reseavdragen omges av en omfattande mängd skattefel eftersom avdragets utformning gör det mycket svårt att kontrollera. Avdraget motverkar arbetet för en hållbar transportsektor då en mycket stor andel av avdragen går till att gynna bilpendling i storstadsregioner. En statlig kommitté ser därför över utformningen och ska presentera ett förslag 2019. Om avdraget ändras så att det blir färdmedelsneutralt och enbart avståndsberoende blir det betydligt enklare för Skatteverket att kontrollera samtidigt som alla transportslag behandlas lika, vilket kommer att gynna miljön.

Miljöpolitiskt förslag: Ändra reseavdraget så att det enbart utgår från avstånd och blir samma oavsett val av färdmedel.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet har länge drivit krav på att ett avståndsbaserat reseavdrag bör utredas. Vi är därför nöjda med att en utredning nu äntligen kommit till stånd. Ett förändrat

reseavdrag bör inkludera och gynna resande med kollektivtrafik och cykel, och samtidigt inte missgynna dem som bor i glesbygd.

3. Flygets miljökostnader

Bakgrund: Flygets klimatpåverkan ökar snabbt och stadigt. För att minska flygets klimatpåverkan behövs ett flertal parallella och samverkande insatser för att utveckla tekniken, introducera nya drivmedel och effektivisera bort vissa flygresor. Flyget har en särställning eftersom det tills nu i princip har saknats offentliga styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan. Några exempel på det är att flyget inte betalar koldioxidskatt och inte energiskatt. Det utgår ingen moms för internationella flygresor och inrikesflyget har nedsatt moms till 6 procent. Staten och kommunerna subventionerar dessutom delar av driften vid kommunala och privata flygplatser. Flyget kan på det sättet sägas ha fått ett undantag från principen om att den som släpper ut också ska betala vilket försvårar flygets del i arbetet att nå klimatmålen.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut som gör att flyget betalar mer av sina miljökostnader.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Självfallet ska flyget i likhet med andra transportslag stå för sin miljö- och klimatpåverkan. Vi vill införa ytterligare styrmedel för att flyget i ökad utsträckning ska bära dessa kostnader och för att flygresandet ska minska. Det är till exempel inte rimligt att flygbränslet inte beskattas. För att mer målmedvetet minska Sveriges klimatpåverkan genom flygresor utomlands är det av stor betydelse att vi även antar ett kompletterande klimatmål för konsumtionsbaserade utsläpp, vilket Vänsterpartiet föreslagit.

4. Utfasning av stöd till fossila investeringar via exportkrediterna

Bakgrund: Exportkreditorganen, som genom lån och garantier underlättar för inhemska företag som vill göra affärer utomlands, är en av de största källorna av offentliga medel som går till fossila investeringar globalt²⁹. De svenska exportkreditorganen, Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit AB (SEK), arbetar i enlighet med OECD:s klimatriktningslinjer, vilka tillåter finansiering av fossila projekt. Riktlinjerna överensstämmer inte med Parisavtalets målsättning om att finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser och klimatrezilient utveckling. Även om steg i rätt riktigt tagits bidrar svenska offentliga medel till att andra länder låser in sig i ett ohållbart fossilberoende. Som uppdragsgivare till SEK och EKN har regeringen ett ansvar för att de investeringar som görs är i linje med en rättvis och hållbar klimatpolitik. Sverige kan vara en föregångare och bli det första landet i världen som inte stödjer fossila projekt via sina exportkrediter.

Miljöpolitiskt förslag: Inför restriktioner som gör att svenska exportkreditorgan inte får utfärda lån och garantier till fossila projekt.

Svar: Ja Nej Vet ej

²⁹ Mellan 2013-2015 uppgick de statliga exportkreditorganens stöd från endast G20 länderna till fossila projekt till 32 miljarder USD. Detta är 11 gånger så mycket som de ger i stöd till förnybar energi.

Kommentar: Klicka här för att ange text.

5. Mål för konsumtionsbaserade utsläpp

Bakgrund: Sveriges klimatmål rör endast utsläpp som sker innanför Sveriges gränser. Det saknas mål som gäller de konsumtionsbaserade utsläppen. När hela Sveriges klimatpåverkan (utsläppen i Sverige, utsläppen från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige och utsläppen från svenskars resor utomlands) summeras blir det mer än dubbelt mycket som de officiellt redovisade nationella utsläppen. En stor del av det vi konsumerar produceras utomlands och importeras, eller består av utrikes flygresor. Därför behövs ett kompletterande klimatmål för de konsumtionsbaserade utsläppen och styrmedel som gör att målet kan nås.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett kompletterande klimatmål och styrmedel för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Om vi ska klara klimatförändringarna behöver våra konsumtionsmönster förändras. Vänsterpartiet har under många år i riksdagen därför föreslagit att Sverige bör anta ett etappmål för att minska de konsumtionsrelaterade utsläppen av växthusgaser. Detta är inte minst av stor betydelse för att minska vår klimatpåverkan genom vår höga köttkonsumtion (med betydande andel som är importerad) och våra utrikes flygresor. Se vårt förslag i riksdagsmotionen Klimaträttvisa:<https://data.riksdagen.se/fil/3AED367E-7857-45AF-9F8E-004AD15DDB2C>

6. Klimathandlingsplaner

Bakgrund: Riksdagen antog 2017 ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige. I det ingår nya klimatmål, där det övergripande är att minska utsläppen med 85 procent till 2045 jämfört med 1990. Ramverket innefattar också en klimatlag som ställer krav på varje ny regering att presentera en klimathandlingsplan för mandatperioden. Den första klimathandlingsplanen ska presenteras i början av 2019. För att nå målet till 2045 behöver utsläppen minska med i genomsnitt minst 6 procent per år från dagens utsläppsnivå. Att skjuta på utsläppsminskningarna betyder inte bara att större minskningar måste göras senare, utan också att de totala utsläppen, och därmed påverkan på klimatet, blir större. För att klara Parisavtalets mål behöver den årliga utsläppsminskningen vara betydligt större, minst 10-15 procent per år³⁰.

Miljöpolitiskt förslag: Ta fram och arbeta för genomförandet av en klimathandlingsplan som minskar utsläppen i Sverige med minst 6 procent per år.

Svar: Ja Nej Vet ej

³⁰ Det finns olika sätt att beräkna vilken minskningstakt som krävs för att nå Parisavtalets mål. För att nå utsläpp nära noll till 2030 (ca 1 ton per capita, produktionsperspektiv) krävs ca 12 % minskning per år. Enligt professor [Kevin Anderson](#) krävs 15 % per år. Enligt Miljöförvaltningen i [Göteborgs stad](#) krävs 32 % per år (konsumtionsperspektiv).

Kommentar: Då Vänsterpartiet anser att Sverige bör sikta på utsläpp nollutsläpp redan till 2040 anser vi att en handlingsplan bör ta sikte på årliga utsläppsminskningar som överstiger 6 procent.

7. Skydda värdefulla skogar

Bakgrund: Minst 20 procent av Sveriges landområden ska vara skyddade eller på annat sätt bevarade till 2020 för att genomföra åtaganden inom FN:s konvention för biologisk mångfald och EU:s naturvårdspolitik samt uppnå riksdagens miljömål. Detta mål angavs av regeringen förra mandatperioden (Prop. 2013/14:141) och gäller fortsatt. FN:s Nagoyaplan inom konventionen anger att områden ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system. EU:s mål innebär bland annat att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2020. En stor del av den biologiska mångfalden finns i den produktiva skogen samtidigt som trycket på skogen som råvara ökar. Enligt Naturvårdsverket finns minst 530 000 hektar produktiv skog nedan den fjällnära gränsen med höga naturvärden som inte har lagligt skydd. För att skydda dessa skogar i syfte att bättre klara Sveriges internationella åtaganden och riksdagens miljömål behövs ersättning till markägare, vilket kräver ökade anslag till skydd av värdefull natur.

Miljöpolitiskt förslag: Öka anslaget till *Skydd av värdefull natur* för att kunna skydda fler skogar.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi ser det som ett viktigt framsteg att vårt budgetsamarbete med regeringen resulterat i att anslagen för skydd av skog kraftigt har ökat denna mandatperiod. Vi inser dock att ökade statliga anslag fortsatt krävs för att vi ska leva upp till våra internationella åtaganden. Vi anser även att skogsnäringen, enligt principen att förorenaren betalar, bör bidra till finansieringen av formellt skydd då skogsbruket är den främsta orsaken till förlust av biologisk mångfald. Därför vill vi även utreda förutsättningar för en naturvårdsavgift för att öka ekonomiska medel till att skydda skogar och kunna ge ersättning till de skogsägare som berörs. Se i övrigt våra förslag för att skydda skogar med höga naturvärden i vår riksdagsmotion Långsiktigt hållbar skogspolitik: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/langsiktigt-hallbar-skogspolitik_H4021991

8. Översyn av skogspolitik

Bakgrund: Ansvariga myndigheters utvärderingar visar att riksdagens miljökvalitetsmål Levande skogar inte kommer att nås utan ökade insatser. Mycket har hänt sedan dagens skogspolitik infördes i början på 90-talet. Riksdagen har beslutat om miljömål, skogscertifieringar har införts, Sverige har blivit medlemmar i EU, en klimatpolitik har formats och miljöbalken har trätt i kraft. Skogspolitik har inte hängtt med i denna utveckling vilket medfört stor osäkerhet för såväl naturvärden som för kulturmiljövården och skogsbrukets förutsättningar. Det är hög tid att skogspolitik ses över och skogsvårdslagstiftningen moderniseras för att anpassas till den verklighet vi lever i. Bruk och skydd av skogen måste ske med en helhetssyn på markanvändningen, vilket är en grundförutsättning för ett verkligt hållbart nyttjande av naturresurserna.

Miljöpolitiskt förslag: Gör en översyn av skogspolitiken för att underlätta att nå miljökvalitetsmålen och säkerställa ett hållbart nyttjande av skogen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: En mängd åtgärder behöver vidtas för att uppnå ett hållbart skogsbruk och miljökvalitetsmålet Levande skogar. Vi anser att skogslagstiftningen bör ingå i miljöbalken för att stärka naturvärden och den sociala hänsynen. I vår motion Långsiktigt hållbar skogspolitik har vi lagt en mängd ytterligare förslag i riksdagen för att stärka dessa värden:
http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/langsiktigt-hallbar-skogspolitik_H4021991

9. Mineralutvinning i naturskyddade områden

Bakgrund: Mineralutvinning genom gruvor och kalkbrott påverkar grundvatten, ger stora utsläpp av koldioxid samt i många fall farliga kemikalier och tungmetaller. Gruvnäringen är dessutom den industri som genererar mest avfall. En gruva eller ett kalkbrott innebär allvarlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden och andra naturvärden. Trots denna allvarliga miljöpåverkan finns inget generellt förbud – undantaget nationalparker – mot att prospektera efter mineral i skyddad natur. Gruvexploatering i skyddad natur går helt på tvärs mot skyddets syfte; det finns därför inget motiv att tillåta prospektering efter mineral i områden som skyddas enligt kapitel 7 i miljöbalken.

Miljöpolitiskt förslag: Inför ett förbud mot mineralutvinning och prospektering i alla skyddade områden.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet har under lång tid föreslagit riksdagen att införa förbud mot prospektering i områden som är klassade som naturreservat, Natura 2000-områden eller världsarvsområde. Se förslaget i vår riksdagsmotion Biologisk mångfald från 2017:
<https://data.riksdagen.se/fil/31202732-77D2-4D54-989F-29C032197DD7>

10. Ekologiskt jordbruk

Bakgrund: Ekologiskt lantbruk ökar konkurrenskraften i svenskt jordbruk, enligt flera studier. En ny rapport från LRF drar slutsatsen att svenskt jordbruk skulle tjäna en miljard på att ställa om till 50 procent ekologiskt. Lönsamheten skulle öka även i det jordbruk som fortsätter att vara konventionellt.³¹ Ekologiskt lantbruk bidrar också till ökad biologisk mångfald och ökad djurvälstånd. Idag saknas enighet bland riksdagspartierna om en politik för att främja svensk ekologisk produktion och konsumtion. I våra grannländer finns en tydligare politisk enighet i frågan. Avsaknaden av långsiktig politik innebär missade affärsmöjligheter för svenskt lantbruk. Det försvårar också möjligheten att nå miljömålen "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap". Därför behövs en gemensam riksdagspolitik för mer svensk ekologisk mat. Det behövs långsiktiga spelregler, till exempel gemensam tolkning av de nya EU-reglerna och en bibehållen miljöersättning.

³¹ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/12/rapport-sverige-som-ekoland/>

Miljöpolitiskt förslag: Sträva efter att uppnå en blocköverskridande överenskommelse med konkreta åtgärder för att främja svensk ekologisk produktion.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet kommer att fortsätta arbeta för att stärka vår ekologiska produktion. Vi ser gärna att en bred uppslutning finns för en sådan inriktning.

11. Miljöavgift på växtskyddsmedel

Bakgrund: Vi har långt kvar till att nå miljömålet "giftfri miljö". En orsak är att användningen av bekämpningsmedel inte minskar. Regeringen har tillsatt en utredning som (vid årsskiftet 2017/18) föreslagit en ny skatt på bekämpningsmedel som är lite vassare än den i princip verkningslösa skatt vi har idag. Men förslaget är betydligt svagare än den skatt som finns i Danmark. Deras skatt, som redan haft effekt, ökar med medlets giftighet och leder till att bönder byter till mindre giftiga preparat. Det svenska förslaget på ny skatt är en mycket förenklad variant som riskerar att inte alls få samma styreffekt. Det liggande förslaget skulle också kunna stärkas ytterligare om de medel som kommer in genom skatten används inom jordbruket för att främja innovationer för alternativa bekämpningsmetoder.

Miljöpolitiskt förslag: Inför en skatt som blir högre ju farligare ett växtskyddsmedel är och använd medlen för utveckling av alternativa bekämpningsmetoder.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet vill att en handlingsplan antas för att fasa ut användningen av kemiska bekämpningsmedel. Vi ser positivt på att införa en differentierad avgift/skatt som kan verka mer styrande för ett hållbart jordbruk. Medel för miljöförbättrande åtgärder till näringen, som t.ex. utveckling av alternativa bekämpningsmetoder, bör i motsvarande omfattning som intäkterna fördelas till näringen.

12. Öka miljöersättningar till betesmarker

Bakgrund: Fyra av de nio plantära gränserna³² överskrids och en av dem är förlusten av biologisk mångfald. Naturbetesmarkerna tillhör Sveriges artrikaste miljöer och bidrar med livsnödvändiga ekosystemtjänster. Betande djur är en förutsättning för att markerna ska finnas kvar. Dessutom är betesdjuren bra på att omvandla gräs och örter till ett livsmedel. Utvecklingen i Sverige går mot att betesdjuren blir färre, mer koncentrerade och försvinner i delar av Sverige och att färre djur betar naturbetesmarker. Naturbetesmarkerna växer igen och många växter och djur utrotas, den biologiska mångfalden utarmas. För att lantbrukare ska kunna ha djur på naturbete krävs att det blir mer lönsamt. Den ersättning som lantbrukaren får idag räcker inte till utan behöver höjas för att biologisk mångfald ska bevaras och stärkas. Det behövs en höjning av miljöersättningar till alla betesmarker, inte bara de med högst biologiska värden.

Miljöpolitiskt förslag: Höj miljöersättningarna till lantbrukare som låter beta sina betesmarker.

³² <http://stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet har i samarbetet med regeringen fått igenom satsning på ökad miljöersättning för betesmarker till lantbrukarna från och med 2018. För flera typer av betesmarker innebär det att ersättningen höjs med 1000 kr per hektar. Detta ger stärkta förutsättningar för att både öka den svenska livsmedelsproduktionen och att stärka den biologiska mångfalden. Vi kommer av detta skäl att arbeta för att ytterligare höja ersättningen.

13. Marint skydd

Bakgrund: Enligt regeringen är nästan 14 procent av den svenska havsmiljön skyddad idag. Men eftersom till exempel fiske och sjöfart är tillåtet i nästan alla marina skyddade områden är skyddet mot arter och ekosystem i havet i realiteten ofta svagt. I Sveriges enda marina nationalpark – Kosterhavets nationalpark - är det till exempel tillåtet att bottenträla i stora delar av området. För att nå miljömålssystemets etappmål om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt marint områdesskydd är det avgörande att de marina skyddade områdena får ett förstärkt och utvidgat skydd.

Miljöpolitiskt förslag: Fatta beslut om att stärka skyddet i Sveriges marina skyddade områden och att öka andelen marina skyddade områden till minst 20 procent

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet har under mandatperioden lagt förslag om just dessa åtgärder i riksdagen. Vi kommer att fortsätta att driva dessa krav med hopp om att vi får stöd för dessa viktiga åtgärder från de andra riksdagspartierna. Se våra förslag i följande riksdagsmotion: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/havsmiljo-och-fiske_H4021989

14. Begränsa bottenträlningen

Bakgrund: Bottentrålning är den vanligaste fiskemetoden i Sverige och den största delen av svenskfångad matfisk bottenträlas. Bottentrålning medför stora bifångster av oönskade arter och leder till att många bottenlevande djur dör och deras livsmiljö förstörs. Området i närheten av trålragen påverkas av de moln av sediment som virvlar upp vid trålning. När sedimentet rörs om kan näringsämnen och miljögifter frigöras. Andra exploaterande marina aktiviteter som till exempel muddring och sandutvinning regleras av omfattande regelverk. Men bottenträlning, som påverkar betydligt större områden och har mer direkt påverkan på ekosystemen, är i princip tillåtet överallt förutom innanför trålgränsen och i ett litet antal mindre fiskefria områden längs kusten. Bottentrålning är till och med tillåtet i marina skyddade områden, t ex Natura 2000-områden.

Miljöpolitiskt förslag: Verka för att bottenträlning förbjuds inom hela EU.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vänsterpartiet har i riksdagen föreslagit att Sverige ska verka för att bottentrålning förbjuds i hela EU. Vi har även föreslagit att Sverige bör införa förbud i våra havsområden. Se våra förslag i motionen Biologisk mångfald:<https://data.riksdagen.se/fil/31202732-77D2-4D54-989F-29C032197DD7>

15. Återvinning av plast

Bakgrund: Mängden plast som används varje år ökar liksom mängden plastavfall. År 2011 var produktionen uppe i 25 miljoner ton inom EU, varav över 15 miljoner ton utgjordes av plastförpackningar. Sverige har ett producentansvar för förpackningar. Men för plastförpackningar ligger både målet för materialåtervinning och den faktiska återvinningen på en betydligt lägre nivå än för andra förpackningar. Målet för återvinning av förpackningar av papper, glas och metall ligger på 70 procent medan den faktiska återvinningen ligger på 78-93 procent. Dagens mål för plastförpackningar ligger på 30 procent, mängden som faktiskt materialåtervinns är 40 procent. I en cirkulär ekonomi behöver mer material återvinnas till nya produkter, vilket både EUs plaststrategi som Sveriges plastsutredning tydliggör.

Miljöpolitiskt förslag: Öka målet för materialåtervinning av plast till 70 procent.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser att det är en fullt rimlig målsättning. Det är av stor vikt att även tydligare krav ställs på producenter av plastprodukterna för att underlätta återvinningen, då det idag är ett stort problem att det finns så många olika sorter vilket försvårar återvinningen. Vi har även föreslagit att regeringen bör återkomma med förslag på en plaststrategi med åtgärder för att minska de negativa miljöeffekterna från plast.

16. Information om varors kemikalieinnehåll

Bakgrund: För att få till stånd en fungerande cirkulär ekonomi där inte hälsa och miljö äventyras, behöver kunskap om vilka farliga ämnen som finns i olika varor finnas lättillgängligt när dessa ska materialåtervinnas. På så sätt kan material med farligt innehåll sorteras bort och destrueras. Idag är det få företag som vågar använda återvunnet material eftersom de inte kan få reda på vad materialet innehåller. Ökad information om materialets innehåll skulle även möjliggöra för myndigheter och miljöorganisationer att kunna ta reda på vilka ämnen som används, i vilken utsträckning de används och ge råd om hur varor med farliga kemikalier kan undvikas. I EU-kommissionens förslag om genomförande av cirkulär ekonomi finns förslag till åtgärder i gränssnittet mellan kemikalie-, produkt- och avfallsagstiftningarna. Information om kemikalieinnehåll är centralt i förslaget. För att importerade varor också ska kunna materialåtervinnas utan spridning av farliga kemikalier behövs en global överenskommelse.

Miljöpolitiskt förslag: Sverige ska driva på, inom EU och globalt, för att information om varors kemikalieinnehåll ska vara lättillgänglig från produktions- till avfallsledet.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Vi anser även att det bör införas en global ramkonvention för att minska spridningen av farliga ämnen. Se även våra förslag i riksdagsmotionen Färre kemikalier i vår omvärld:http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/farre-kemikalier-i-var-omvarld_H5022334

17. Ägardirektiven till statliga bolag

Bakgrund: De statliga bolagen skulle kunna ha en nyckelroll i den omställning som samhället behöver genomgå, för att nå såväl Agenda 2030-målen som riksdagens miljömål samt leva upp till klimatlagen. Klimatlagen slår fast att regeringens arbete ska utgå från de av riksdagen fastslagna klimatmålen. Det bör även omfatta styrningen av statligt ägda bolag. I statens ägarpolicy ryms idag sådana målsättningar, vilket är positivt. Men för att förtydliga styrningen av de statliga bolagen bör ägardirektiven användas för att styra bolagen så att de bidrar till att nå relevanta miljö- och hållbarhetsmål. Exempelvis genom att Swedavia får i uppdrag att verka för minskade utsläpp från flygsektorn, att Vattenfall får i uppdrag att verka för omställningen till 100 % förnybar energi och att Sveaskog får i uppdrag att skydda skyddsvärda skogar, bedriva hyggesfritt på delar av skogsmarken samt sjösätta ett restaureringsprogram för t ex lövskogar och våtmarker.

Miljöpolitiskt förslag: Skärp de statliga bolagens ägardirektiv så att de får ett tydligare uppdrag att verka för att nå miljömålen.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Samtliga statligt ägda bolag bör styras så att de bidrar till att nå våra miljö- och hållbarhetsmål. Vi har under mandatperioden i riksdagen särskilt uppmärksammat behoven av starkare styrning av Vattenfall, Sveaskog och SJ.

18. Stärk miljöbalken

Bakgrund: Miljöbalken är, tillsammans med riksdagens miljömålssystem, det starkaste verktyget för att uppnå miljö- och hållbarhetsmålen, så som dessa är formulerade i Agenda 2030. Miljöbalken fyller 20 år i januari 2019. Erfarenheten av tillämpningen av denna och näraliggande lagar är blandade. Det finns ett stort behov av att vässa miljölagstiftningen ytterligare för att ge oss ännu bättre möjligheter att nå riksdagens miljömål och Agenda 2030-målen. Ett sätt att göra det på skulle vara att pröva att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken, till exempel skogsvårds-, mineral- och jaktlagstiftningen, i syfte att tydliggöra att miljöbalkens krav även gäller för dessa verksamheter.

Miljöpolitiskt förslag: Utred möjligheten att lyfta in fler regelverk som reglerar miljö- och naturresursutnyttjande i miljöbalken.

Svar: Ja Nej Vet ej

Kommentar: Införandet av miljöbalken i vår lagstiftning var ett viktigt steg för vårt miljöarbete. Vi anser att nyttjandet av fler naturresurser borde omfattas av miljöbalken och att lämplig

utformning bör utredas. En förändrad lagstiftning är av stor betydelse inte minst för ett hållbart skogsbruk och hållbar mineralutvinning.